

ПРИМЕНА ОДРЕДБЕ ЧЛАНА 154. СТАВ 1. ЗАКОНА О МАЛОЛЕТНИМ
УЧИНИОЦИМА КРИВИЧНИХ ДЕЛА И КРИВИЧНОПРАВНОЈ ЗАШТИТИ
МАЛОЛЕТНИХ ЛИЦА НА РОЧИШТУ ЗА ИЗРИЦАЊЕ КРИВИЧНЕ САНКЦИЈЕ

Када је оштећени малолетно лице на рочиште за изрицање кривичне санкције у скраћеном поступку, позива се обавезно пуномоћник малолетног оштећеног применом одредбе члана 154. став 1. Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица.

Из образложења:

„По оцени Врховног касационог суда, основано се захтевом за заштиту законитости Републичког јавног тужиоца указује да је побијаном правноснажном пресудом Основног суда учињена повреда одредбе члана 154. став 1. ЗОМ, обзиром да из списка предмета произилази да Основни суд није на рочиште за изрицање кривичне санкције, поред јавног тужиоца и окривљеног, позвао и пуномоћника малолетне оштећене који јој је сходно одредби члана 154. став 1. ЗОМ постављен од стране Основног јавног тужиоца.

Одредбом члана 515. став 2. ЗКП прописано је да се на рочиште за изрицање кривичне санкције позивају странке и бранилац, а уз позив се окривљеном и његовом браниоцу доставља и оптужни предлог.

Одредбом члана 154. став 1. ЗОМ прописано је да малолетно лице као оштећени мора имати пуномоћника од првог саслушања окривљеног.

Правилним тумачењем одредбе члана 154. став 1. ЗОМ, у којој законодавац јасно и изричито наводи да малолетно лице као оштећени мора имати пуномоћника од првог саслушања окривљеног, долази се до закључка да малолетно оштећено лице мора имати пуномоћника у свим фазама кривичног поступка и то од првог саслушања окривљеног па све до правноснажног окончања кривичног поступка. Из наведеног произилази да смисао одредбе члана 154. став 1. ЗОМ није обавезивање органа поступка (јавни тужилац или суд у зависности од фазе поступка) да само формално постави пуномоћника малолетном оштећеном у ситуацији када он нема изабраног пуномоћника, а као што је то управо учињено у конкретном случају када је доношењем решења Основног јавног тужиоца малолетној оштећеној постављен пуномоћник, већ је смисао ове законске одредбе управо то да омогући активно учешће пуномоћника малолетног оштећеног током читавог кривичног поступка ради заштите интереса малолетног лица.

Приликом регулисања овог питања одредбе ЗОМ, који у конкретном случају представља „lex specialis“, иду више у прилог малолетном оштећеном и заштити његових права у кривичном поступку, обзиром да учешће пуномоћника из реда адвоката може да у значајној мери допринесе заштити права малолетног оштећеног, па је стога по налажењу Врховног касационог суда, у конкретном случају, везано за позивање на рочиште за изрицање кривичне санкције постављеног пуномоћника малолетне оштећене, требало применити одредбе ЗОМ као „lex specialis“ у односу на одредбу члана 515. став 2. ЗКП.

У прилог овоме говори и Конвенција о правима детета која предвиђа да је дете људско биће које није навршило 18 година живота ако се, на основу закона

који се односи на дете, пунолетство не стиче раније, а која Конвенција поред људских права које друге конвенције гарантују свим лицима без обзира на њихов узраст, предвиђа и регулише и нека додатна права с обзиром на специфичну природу деце и достигнути ниво развоја. Основне принципе ове Конвенције чине право на недискриминацију, право на уважавање најбољег интереса детета, право на живот, опстанак и развој и право на партиципацију, при чему је од посебне важности члан 3. Конвенције којим се предвиђа да у свим поступцима и свим активностима који се тичу деце увек треба примарно поштовати и нарочито ценити интересе детета, а овакво поступање је обавезно за све институције које долазе у контакт са децом и то јавне или приватне институције за социјалну заштиту, судове, административне органе, законодавна тела. Поред тога, Породични закон Републике Србије у члану 6. став 1. такође прописује да је свако дужан да се руководи најбољим интересом детета у свим активностима које се тичу детета.

Следствено свему напред наведеном, иако одредбом члана 515. став 2. ЗКП није изричито прописано да се на рочиште за изрицање кривичне санкције позива и пуномоћник малолетне оштећене, по налажењу Врховног касационог суда, у конкретном случају Основни суд је требало да примени одредбу члана 154. став 1. ЗОМ као „lex specialis“ у односу на ЗКП и да сходно напред наведеном тумачењу ове одредбе на рочиште за изрицање кривичне санкције, поред јавног тужиоца и окривљеног, позове и постављеног пуномоћника малолетне оштећене, а имајући при томе у виду и одредбе Конвенције о правима детета којима је као једно од основних права детета предвиђено право на уважавање најбољег интереса детета.“

(Сентенца из пресуде Врховног касационог суда Кзз 98/2023 од 22.2.2023. године, утврђена на седници Кривичног одељења од 23.10.2023. године)